

Unormowania prawne usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby na wezwanie organu procesowego

Legal regulations concerning excusing absence due to illness following court summons

DANUTA HAJDUKIEWICZ

Z Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie

STRESZCZENIE

Cel. Przedstawienie podstaw prawnych i sposobu usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby uczestników postępowania na wezwanie organu procesowego.

Przebieg. Autorka przedstawia treść znowelizowanego art. 117 § 4 kpk, który zobowiązał Ministra Sprawiedliwości do wydania w porozumieniu z Ministrem do spraw Zdrowia rozporządzenia określającego tryb i warunki usprawiedliwiania tego niestawiennictwa. Dnia 24 czerwca 2003 r. rozporządzenie takie wydał jedynie Minister Sprawiedliwości stwierdzając, że uprawnionym do wydania zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawiennictwa z powodu choroby uczestników postępowania jest lekarz publicznego lub niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej z obszaru ich zamieszkania, ordynator oddziału szpitala, w którym przebywają lub lekarz udzielający świadczeń zdrowotnych w zakładzie opiekuńczo-lecznym, zakładzie pielęgnacyjno-lecznym, sanatorium, preventorium i innych o całodobowym lub całodziennym profilu świadczeń zdrowotnych. Brak informacji o tym, że badanie i wydanie takiego zaświadczenia są nieodpłatne, oraz fakt, że lekarz może być zatrudniony w niepublicznym zakładzie opieki zdrowotnej budzi wątpliwości, czy nie przyczyni się to do pobierania opłat, zwłaszcza że rozporządzenie nie przewiduje żadnego wynagrodzenia dla lekarza „uprawnionego”.

Wnioski. Poznanie omówionych podstaw, praktycznie nieznanymi większości lekarzy, w tym psychiatrów, jest praktycznie ważna.

SUMMARY

Objective. To present the legal foundations and method of excusing absence due to illness following court summons.

Review. This article presents the contents of the amended art. 117 § 4 of the criminal code which obligated the Minister of Justice to issue instructions in agreement with the Minister of Health concerning the method and circumstances of excusing absence in court. On 24 June 2003 only the Minister of Justice issued such instructions declaring that the following persons are entitled to issue certificates acknowledging incapacity to answer court summons to attend due to illness: a doctor employed at a public or non-public health care facility in the concerned person's catchment area, the head of a hospital ward in which such persons are hospitalised or a doctor responsible for issuing medical certificates in treatment and nursing homes, nursing homes, sanatoriums, preventoriums and other round-the-clock or all-day medical services. The fact that the instructions do not say whether the examination and certificate are free of charge and that certificates may be issued by doctors employed in non-public health care facilities raises doubts as to whether this will not encourage the practice of having to pay for the certificate, especially considering that the instructions do not mention any form of remuneration for the “entitled” doctor.

Conclusions. For practical reasons it is important that doctors, including psychiatrists, acquaint themselves with the aforementioned instructions with which most doctors are currently unfamiliar.

Słowa kluczowe: orzecznictwo sądowo-psychiatryczne / usprawiedliwianie niestawiennictwa z powodu choroby

Key words: forensic psychiatric expert opinions / excusing failure to attend in court because of illness

---

Zagadnienie usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby na wezwanie organu procesowego jest nieznanie bliżej szerszemu ogółowi lekarzy, w tym psychiatrów. Ci ostatni niejednokrotnie wyrażali przekonanie, że – zwłaszcza, gdy znajdowali się na liście biegłych sądowych – mają takie uprawnienia, gdy w rzeczywistości nie mają do tego, jako biegli, żadnych podstaw. Ponieważ wielokrotnie pytali mnie o to Koleżanki i Koledzy psychiatrzy, postanowiłam przedstawić istniejące unormowania prawne na ten temat.

PODSTAWY PRAWNE

Kodeks postępowania karnego w art. 117 zobowiązuje organ procesowy do zawiadomienia osoby, uprawnionej do wzięcia udziału w czynności procesowej, o jej czasie i miejscu (§ 1), ale w przypadku niestawiennictwa tej osoby (z powodu braku dowodu o jej powiadomieniu, przy uzasadnionym przypuszczeniu istnienia przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn, lub gdy usprawiedliwiła należycie niestawiennictwo)

- czynności nie przeprowadza się (§ 2), także wtedy, gdy nie stawiły się strony, obrońca lub pełnomocnik (których stawiennictwo jest obowiązkowe (§ 3) [1]. Zagadnienie usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników procesu z powodu choroby reguluje § 4 art. 117 kpk, który stwierdza, że Minister Sprawiedliwości i Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia określą warunki i tryb tego usprawiedliwiania. Zostało nawet wydane odpowiednie rozporządzenie tych ministrów w 1998 r., ale ustawa z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. nr 17, poz. 155) wprowadziła dwie zmiany w art. 117 kpk [2]:
- Po § 2 dodała § 2a w brzmieniu: „Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby wymaga zaświadczenia, wystawionego przez uprawnionego lekarza, potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie” oraz
- zmieniła dotychczasowe brzmienie § 4: „Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania z powodu choroby oraz sposób wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie, mając na uwadze konieczność zapewnienia nieodpłatności przeprowadzenia badania i wystawienia zaświadczenia przez lekarza oraz dostępności takich badań dla osoby badanej”.

UNORMOWANIE W ROZPORZĄDZENIU MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania karnego z powodu choroby oraz sposobu wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienia organu prowadzącego postępowanie (Dz. U. nr 110, poz. 1049) obowiązuje od 1 lipca 2003 r. [3]. Niestety, wbrew treści § 4 w art. 117 kpk, sporządził je tylko Minister Sprawiedliwości bez porozumienia z Ministrem Zdrowia.

Paragraf 1 tego rozporządzenia informując o jego treści, powtarza prawie w całości zobowiązania dla Ministra Sprawiedliwości zawarte w § 4 art. 117 kpk, ale bez ostatniego zdania, tj. bez następującej treści: „...mając na uwadze konieczność zapewnienia nieodpłatności przeprowadzenia badania i wystawienia za-

świadczenia przez lekarza oraz dostępności takich badań dla osoby badanej” [2, 3].

Poniżej przytoczę dalsze paragrafy powoływanego rozporządzenia:

- § 2. 1. Organ prowadzący postępowanie karne usprawiedliwia niestawiennictwo uczestników tego postępowania z powodu choroby, po przedłożeniu przez nich zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawiennictwa, zwanego dalej „zaświadczeniem”, wystawionym przez:
  - 1) lekarza publicznego lub niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej wyznaczonego w sposób wskazany w § 6, udzielającego świadczeń zdrowotnych na obszarze, na którym mieszka lub przebywa uczestnik postępowania;
  - 2) ordynatora oddziału szpitala, w którym uczestnik postępowania przebywa na leczeniu;
  - 3) lekarza udzielającego świadczeń zdrowotnych w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, sanatorium, prewentorium, innym zakładzie opieki zdrowotnej, przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych w odpowiednim stałym pomieszczeniu, w którym uczestnik postępowania przebywa na leczeniu.
- § 2. 2. Niestawiennictwo z powodu choroby uczestników postępowania, będących żołnierzami w czynnej służbie wojskowej albo innymi osobami uprawnionymi do korzystania ze świadczeń zdrowotnych, udzielanych przez zakłady opieki zdrowotnej utworzone przez Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, usprawiedliwia się również po przedłożeniu przez nich zaświadczenia wystawionego przez właściwego lekarza wojskowego lub właściwego lekarza służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.
- § 2. 3. Wzór zaświadczenia stanowi załącznik do rozporządzenia

Dalsze paragrafy od 3 do 5 mówią, jakie czynności ma przeprowadzić „lekarz uprawniony” przed wydaniem zaświadczenia i gdzie się to odbywa, § 6 zobowiązuje kierowników ZOZ i prezesów sądów okręgowych do informowania osób i instytucji zainteresowanych wykazem lekarzy, o których mowa, o miejscu i godzinach ich pracy [3].

- § 3. Zaświadczenie może być wydane po okazaniu wezwania lub zawiadomienia organu prowadzącego postępowanie karne i dokumentu potwierdzającego tożsamość uczestnika postępowania oraz po przeprowadzeniu badania lekarskiego.
- § 4. Lekarz wydający zaświadczenie po przeprowadzeniu badania wpisuje treść wydanego orzeczenia do dokumentacji medycznej osoby badanej.
- § 5. 1. Lekarze, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, przyjmują osoby ubiegające się o wydanie zaświadczeń w określonych dniach i godzinach uzgodnionych z kierownikami zakładów opieki zdrowotnej, a w razie obłożnej choroby tych osób – odwiedzają je w domu.
- § 5. 2. Informacje o dniach i godzinach przyjęć tych lekarzy wywiesza się w zakładach opieki zdrowotnej, w których wykonują czynności.
- § 6. 1. Kierownicy zakładów opieki zdrowotnej przekazują prezesowi sądu okręgowego, na jego wniosek, listy zawierające proponowany wykaz lekarzy, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1, obejmujące także miejsce, dni i godziny przyjęć,

a nadto niezwłocznie informują go o wszelkich zmianach w tym zakresie.

- § 6. 2. Na podstawie przekazanych przez kierowników zakładów opieki zdrowotnej list, prezes sądu okręgowego zarządza sporządzenie wykazu lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczenia z terenu województw należących do właściwości miejscowej danego sądu okręgowego. W wykazie podaje się miejsce, dni i godziny przyjęć lekarzy uprawnionych.
- § 6. 3. Wykaz, o którym mowa w ust. 2, oraz informację o innych, wymienionych w § 2, możliwościach uzyskania zaświadczenia wywiesza się w siedzibach sądów, prokuratur, komend i komisariatów Policji oraz samorządu adwokackiego i radców prawnych.

ANALIZA ROZPORZĄDZENIA I PORÓWNANIE GO Z POPRZEDNIMI

Porównując aktualne rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z rozporządzeniem trzech ministrów: Sprawiedliwości, Obrony Narodowej oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 24 października 1970 r. (wydany na podstawie art. 102 § 4 kodeksu postępowania karnego oraz art. VI § 2 Przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego z 1969 r.) zauważa się różnice [3, 4]. Paragraf 1 ust. 1 jest odpowiednikiem § 2 ust. 1 obecnego rozporządzenia i brzmi:

- § 1. 1. Niestawiennictwo z powodu choroby na wezwanie sądu albo organu prowadzącego śledztwo lub dochodzenie: oskarżonego, świadka, oskarżyciela prywatnego, oskarżyciela posiłkowego, powoda cywilnego, przedstawiciela społecznego, pełnomocnika nie będącego adwokatem, biegłego i tłumacza usprawiedliwia się zaświadczeniem wystawionym przez:
- 1) lekarza sądowego;
  - 2) ordynatora oddziału szpitala (innego zakładu opieki zamkniętej), w którym osoba wezwana przebywa na leczeniu.

Paragraf 1 ust. 2 odpowiada w pełni obecnemu brzmieniu § 2 ust. 2 (z 2003 r.).

W rozporządzeniu z 1970 r. § 2 [4] w trzech punktach informuje: kto wyznacza lekarza sądowego (ust. 1) i zawiera z nim umowę (ust. 3) oraz jakie warunki wyznaczona osoba musi spełniać (ust. 2):

- § 2. 1. Funkcję lekarza sądowego pełni lekarz wyznaczony przez kierownika organu do spraw zdrowia prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej w porozumieniu z prezesem sądu powiatowego.
- § 2. 2. Lekarzem sądowym może być tylko lekarz wykonujący zawód w danym powiecie (mieście, dzielnicy), zatrudniony w państwowej jednostce organizacyjnej w wymiarze co najmniej pięciu godzin dziennie. Lekarzem sądowym może być w szczególności inspektor do spraw orzecznictwa lekarskiego, ordynator szpitala (innego zakładu opieki zdrowotnej zamkniętej), kierownik przychodni albo inny lekarz mający doświadczenie w sprawach orzecznictwa o czasowej niezdolności do pracy, orzecznictwa inwalidzkiego lub orzecznictwa potrzebnego dla Państwowego Zakładu Ubezpieczeń.
- § 2. 3. Kierownik powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) przychodni obwodowej zawiera z lekarzem sądowym umowę o pracę za wynagrodzeniem ryczałtowym, ustalonym na

podstawie przepisów o uposażeniu lekarzy zatrudnionych w zakładach społecznej służby zdrowia.

Obecne rozporządzenie ani takich wymagań nie stawia, ani nie przewiduje żadnego wynagrodzenia dla „lekarzy uprawnionych”. Kolejne paragrafy rozporządzenia z 1970 r. [4] zobowiązywały kierownika przychodni obwodowej, aby w porozumieniu z prezesem sądu powiatowego ustalił liczbę lekarzy sądowych dla danego powiatu i teren ich działania (§ 3. 1.). Liczba lekarzy sądowych powinna być dostosowana do potrzeb terenu, z uwzględnieniem zasady codziennego przyjmowania w dni powszednie w określonych godzinach osób ubiegających się o zaświadczenie. W przypadku osób obłożnie chorych lekarz sądowy miał obowiązek odwiedzać je w domu w dniu wezwania (przewidziano to też teraz), a w przypadku choroby tegoż lekarza lub nieobecności winien zapewnić zastępstwo innego lekarza sądowego (§ 3. 2.).

Przepisy obecnego rozporządzenia [3] zrezygnowały z bardzo poręcznego, krótkiego terminu „lekarz sądowy” i zastąpiły go określeniem składającym się z kilkunastu słów – „lekarz uprawniony do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie karne”. Dla ułatwienia posługują się w tym opracowaniu skrótem „lekarz uprawniony”. Uprawnieniem tym przepisy obdarzyły lekarza, zarówno publicznego jak i niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej (co wskazuje, że uwzględniły aktualne uwarunkowania społeczne), udzielającego świadczeń zdrowotnych na obszarze zamieszkania lub pobytu uczestnika postępowania; ordynatora oddziału szpitala w którym uczestnik przebywa na leczeniu; oraz lekarza udzielającego świadczeń zdrowotnych osobom przebywającym na leczeniu w zakładach pomocy całodobowej lub całodziennej. Teraz przepisy nie stawiają żadnych wymagań odnośnie wiedzy i doświadczenia lekarzom mającym pełnić tę funkcję, ale też nie przewidują żadnej gratyfikacji za jego pracę. Obowiązki tych lekarzy są prawie takie same jak dawniej.

Pracę taką samą, bo wymienione w obecnym rozporządzeniu w paragrafach od 3 do 5, nie wymieniają dawniej obowiązującego prowadzenia wg ustalonego wzoru rejestru osób zgłaszających się po zaświadczenia i przesłania odpisu wydanego zaświadczenia do przychodni, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby, której to dotyczy (być może na pominięcie tego miała wpływ potrzeba ochrony tajemnicy danych osobowych).

Dawne przepisy dawały lekarzowi sądowemu prawo w nagłych wypadkach orzec o stanie zdrowia osoby zamieszkałej poza terenem jego działania i wydać zaświadczenie (co możliwe jest i obecnie – § 2 ust. 1, pkt 1), ale lekarz sądowy miał wtedy obowiązek odpisać swego orzeczenia przesłać lekarzowi sądowemu właściwemu wg miejsca zamieszkania zbadanej osoby (§ 5. 2.) [4], teraz nie ma takiego obowiązku.

Paragraf 6 (z 1970 r.) stwierdzał: „Przeprowadzenie badania przez lekarza sądowego i wydanie zaświadczenia nie podlega opłacie”. Także rozporządzenie ministrów: Sprawiedliwości oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 20 sierpnia 1998 r. na ten temat (od września wchodziły w życie kodeksy karne z 1997 r.), stwierdzało w § 7: „Przeprowadzenie badania przez lekarza w celu usprawiedliwienia niestawiennictwa uczestnika procesu karnego z powodu choroby i wystawienia zaświadczenia, o którym mowa w § 2, nie podlega opłacie” [5].

Należy zauważyć, iż wbrew znowelizowanej treści art. 117 § 4 kpk [2], aktualnie obowiązującej, nakazującej Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym dla spraw zdrowia określić warunki i tryb usprawiedliwiania niestawiennictwa uczestników postępowania, mając na uwadze konieczność zapewnienia nieodpłatności przeprowadzenia badania i wystawienia zaświadczenia przez lekarza oraz dostępność takich badań dla osoby badanej, w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości nie ma słowa o nieodpłatności usług lekarza uprawnionego do wydawania zaświadczenia. Może to sugerować, że obecnie Minister Sprawiedliwości dopuszcza odpłatność za te usługi zwłaszcza, że „lekarzem uprawnionym” może być nie tylko lekarz publiczny, ale też niepubliczny zakład opieki zdrowotnej. Może to sugerować również, że Minister Sprawiedliwości oczekuje od „lekarza uprawnionego” społecznej pracy na rzecz organu procesowego, gdyż rozporządzenie nie przewiduje żadnego wynagrodzenia dla niego za jego pracę. Jednocześnie aktualne sformułowanie jakby dawało przyzwolenie, zwłaszcza lekarzom z niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, na pobieranie opłat za ich usługi. Te braki w rozporządzeniu: brak uregulowań dotyczących wynagrodzenia lekarza uprawnionego do wydawania zaświadczeń i brak informacji o tym, że badanie i wydanie zaświadczenia jest nieodpłatne przez osobę badaną, stwarza okazję do korupcji. Starający się o zaświadczenie będzie chciał płacić nie tylko za wydanie go, ale i za jego treść („płacę i wymagam”). Media na co dzień dostarczają nam informacji o tym, że jakiś proces nie może rozpocząć się, toczyć, czy zakończyć, bo któryś z jego uczestników otrzymał potwierdzenie choroby, wydającej się wątpliwą w świetle informacji o jego aktywnym udziale w życiu publicznym.

W obecnym rozporządzeniu [3] nie ma również mowy o tym, by lekarzom uprawnionym zakłady służby zdrowia udostępniały dokumentację lekarską o przebiegu choroby osoby starającej się o zaświadczenie, co może mieć duże znaczenie, gdy rodzaj choroby znacznie wykracza poza specjalność lekarza sądowego. Widziałam zaświadczenia, w których lekarz sądowy powoływał się nie na wyniki swego badania lecz na zwolnienie lekarskie innego specjalisty, np. „Choroba psychiczna, vide zwolnienie lekarza psychiatry”.

Rozporządzenie z 1970 r. [4] zobowiązywało nadzórne zakłady ZOZ do dostarczania lekarzom sądo-

wym pomieszczeń do przyjmowania osób ubiegających się o zaświadczenia, w miarę możliwości z telefonem, oraz środków lokomocji w przypadku potrzeby odwiedzania obłożnie chorych w domu, a także formularzy zaświadczeń, jednocześnie przewidziany był nadzór nad ich działalnością. Obecnie ani takie wsparcie, ani żadne formy nadzoru nie są przewidziane.

Należy jeszcze wskazać, że informacje o wykazie uprawnionych lekarzy, miejscu, dniach i godzinach ich pracy praktycznie są niedostępne zarówno w sądach i instytucjach prawnych w których być powinny, jak i zakładach opieki zdrowotnej.

KOMENTARZ

Treść rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania karnego z powodu choroby oraz sposobu wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie sądu prowadzącego postępowanie (Dz. U. nr 110, poz. 1049) budzi wiele wątpliwości, które wzrastają po zestawieniu go z rozporządzeniami wcześniejszymi na ten temat, a zwłaszcza z rozporządzeniem ministrów: Sprawiedliwości, Obrony Narodowej oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 24 października 1970 r. [3, 4].

1. Jest niezrozumiałe dlaczego Minister Sprawiedliwości wydał to rozporządzenie bez porozumienia z Ministrem Zdrowia, do czego zobowiązuje go treść art. 117 § 4 kpk [2].
2. Jakkolwiek kodeks postępowania cywilnego [6] nie zawiera odpowiednika art. 117 § 2a i 4 kpk, to jednak przewiduje kary za nieusprawiedliwione niestawiennictwo świadka (art. 274 § 1 kpc), biegłego (art. 287 kpc), zatem czy rozporządzenie to nie powinno odnosić się również do uczestników postępowania cywilnego?
3. Czy w rozporządzeniu, o którym mowa, nie należałoby wrócić do dawnej poręcznej nazwy „lekarz sądowy”, zamiast określenia nowego składającego się z kilkunastu słów?
4. Czy nie należałoby wrócić do pewnych wymogów wobec lekarzy sądowych odnośnie ich wiedzy i doświadczenia, a także do utrzymania pewnego nadzoru nad ich działalnością?
5. Jako istotne braki w tym rozporządzeniu, uważam następujące:
  - a) brak przewidzianego godziwego wynagrodzenia za wykonywaną przez lekarza uprawnionego (sądowego) bardzo odpowiedzialną pracę,
  - b) pominięcie informacji o nieodpłatności badania i wystawionego zaświadczenia przez uprawnionego lekarza, co jest tym bardziej godne krytyki, że stoi w sprzeczności z nakazem § 4 art. 117 kpk.

6. Usprawienienia wymaga regulacja odpowiedzialności kierowników przychodni obwodowych i prezesów sądów okręgowych za sporządzane wykazy lekarzy uprawnionych do wydawania zaświadczeń i informacji o ich miejscu pracy oraz dniach i godzinach urzędowania w przewidzianych przez rozporządzenie miejscach.

PIŚMIENNICTWO

1. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. nr 89, poz. 555). W: Szoch-Jędryś K, red. Kodeks karny, postępowania karnego, karny wykonawczy. Kraków: 1997.
2. Ustawa z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. nr 17, poz. 155).
3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania karnego z powodu choroby oraz sposobu wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu procesowego (Dz. U. nr 110, poz. 1049).
4. Rozporządzenie ministrów: Sprawiedliwości, Obrony Narodowej oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 24 października 1970 r. w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby uczestników procesu w sprawach karnych (Dz. U. nr 27, poz. 218).
5. Rozporządzenie ministrów: Sprawiedliwości oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 20 sierpnia 1998 r. w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników procesu karnego z powodu choroby (Dz. U. nr 111, poz. 706).
6. Kodeks cywilny, postępowania cywilnego, rodzinny i opiekuńczy. Stan prawny na dzień 5 czerwca 2002 r. Bielsko Biała: Studio STO; 2002.

Adres: Dr Danuta Hajdukiewicz, Instytut Psychiatrii i Neurologii, ul. Sobieskiego 9, 02-957 Warszawa

Załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2003 r. (poz. 1049)

(stempel podłużny
zakładu opieki zdrowotnej)

data .....

ZAŚWIADCZENIE Nr .....

Na podstawie wyników badania lekarskiego, przeprowadzonego dnia .....,
zaświadcza się, że p. ....
syn (córka) ..... urodzony (a) dnia .....
zamieszkały (a) w ..... przy ul. ....
nr ..... m. .... jest chory (a) (nr statystyczny choroby .....) i wskutek tego
nie może stawić się w dniu ..... na wezwanie (zawiadomienie)
..... w sprawie .....

Informacja o przewidywanym terminie niemożności stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie
.....

.....
stempel i podpis lekarza